

VALTUUSTOKAUDEN 2017-2021 TYÖN ARVIOINTI

Valtuustosalin seinät ja valaisimet on uusittu 1960-luvulla arkkitehti Aarne Ervin suunnitelmien mukaan. Tuolit ja pöydät ovat alkuperäisiä vuodelta 1940, arkkitehti Bertel Strömmerin käsialaa. KUVA: NINA SUSI

Valtuuston rooli kaupungin strategisena johtajana on sen tärkein tehtävä. Tätä korostaa myös kuntalaki. Valtuustolla on tärkeä rooli myös koko kuntakonsernin johtamisessa ja ohjaamisessa. Erityisesti valtuuston rooli kaupungin toiminnan, talouden ja kuntakehityksen ohjaajana sekä asukkaiden itsehallinnon ensisijaisimpana toteuttajana tulee olla vahva. Toimintaympäristön analysointi, muutossuuntien havaitseminen, ajantasaisen strategian tekeminen ja sen arviointi ovat valtuustotyöskentelyn ydintä.

Tuleva valtuustokausi 2021-2025 tulee olemaan aivan uudenlainen. Sote-uudistukseen valmistautuminen vaatii myös kunnilta osaavaa muutosjohtamista.

Kuntaliitto on suositellut, että valtuustot arvioisivat päättyvän valtuustokauden toimintaa ja linjaisivat näkemyksiään myös seuraavan kauden tärkeistä kunnallispoliittisista kysymyksistä.

Vastaava kysely on tehty vuosien 1997-2000, 2001-2004, 2005-2008, 2009-2012 ja 2013-2017 valtuuston toiminnasta. Nyt toteutettu kysely oli kuudes arviointikerta.

Istuntokautensa päättävän valtuuston 43:sta jäsenestä 27 on vastannut kyselyyn eli vastausprosentti oli 63. Näistä vastauksista on laadittu oheinen yhteenveto.

Hieman yli puolet (52 %) kyselyyn vastanneista menneen kauden valtuutetuista arvioi, että valtuustotyöskentely on kokonaisuutena onnistunut tyydyttävästi. Vastaajista 41 % arvioi valtuustotyöskentelyn onnistuneen hyvin. Valtuuston nähtiin onnistuneen mm. päiväkotitilannetta, kouluverkkoa ja Vihreä Kemi -brändiä koskevissa päätöksissä. Sen sijaan valtuuston ja kuntalaisten välisessä yhteistyössä sekä yhteistyössä muiden kuntien kanssa riittää edelleen työtä. Myös tiedottamisessa on parantamisen varaa. Vastaajien mielestä valtuuston eri työ- ja toimintamuodoista tulisi panostaa asioiden ennakoivaan selvittämiseen ja infotilaisuuksiin.

Tulevalla valtuustokaudella tulisi vastaajien mielestä paneutua edelleen talouden kuntoon saattamiseen. Osa vastaajista näki talouden tasapainottamisen edellyttävän rakenteellisia muutoksia ja myös palvelutarjonnan sopeuttamista vastaamaan vähentyneen väestön tarpeita. Veitsiluodon tehtaan lakkauttaminen herättää valtuutetuissa huolta, ja uusia, korvaavia työpaikkoja tarvitaan. Elinvoimaisuuden lisääminen tulee siis olemaan myös tulevan valtuustokauden ykkösasioita.

14.6.2021

KESKUSVIRASTO

Talouspalvelut

Sisällysluettelo

1.	Valtuuston toimintakulttuuri, työ- ja toimintamuodot	1
2.	Yhteistyön toimivuus	3
3.	Valtuuston vaikuttamismahdollisuudet	5
4.	Viranhaltijatyöskentely	6
5.	Kokonaisarvioita valtuustokaudesta	7
6.	Näkemyksiä tulevaan valtuustokauteen	9

Kaavioluettelo

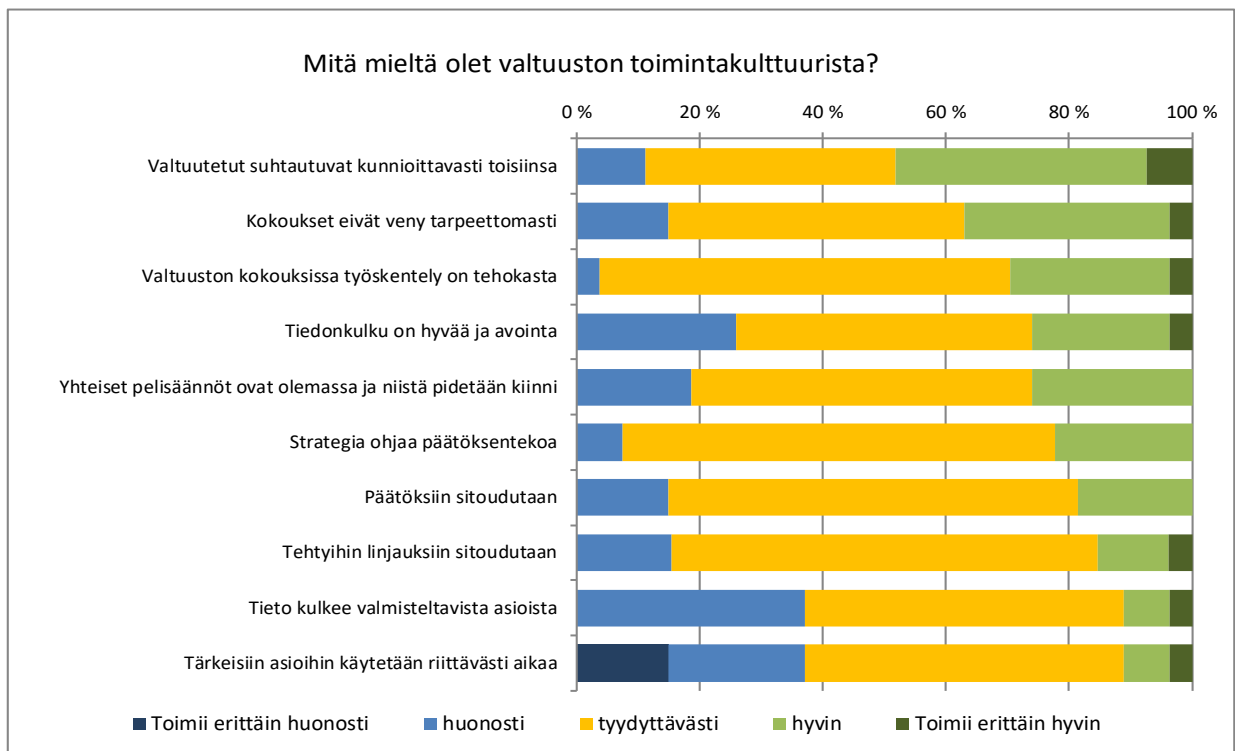
Kaavio 1	Valtuuston toimintakulttuuri	1
Kaavio 2	Työ- ja toimintamuodot	2
Kaavio 3	Yhteistyön toimivuus valtuuston ja muiden osapuolten välillä	3
Kaavio 4	Kunnan yhteistyön toimivuus	3
Kaavio 5	Vaikuttamismahdollisuudet asiakokonaisuuksien osalta	5
Kaavio 6	Viranhaltijatyöskentely	6
Kaavio 7	Valtuustotyöskentelyn kokonaisarviointi	7

1. VALTUUSTON TOIMINTAKULTTUURI, TYÖ- JA TOIMINTAMUODOT

Lähes puolet kyselyyn vastanneista valtuutetuista oli sitä mieltä, että valtuutetut suhtautuvat kunnioittavasti toisiinsa. Noin kolmannes vastaajista koki, että kokoukset eivät veny tarpeettomasti ja kokouksissa työskentely on tehokasta. Sen sijaan

yleisesti oltiin sitä mieltä, että tärkeisiin asioihin ei käytetä riittävästi aikaa. Myös tiedon kulkemisessa valmisteltavista asioista on parantamisen varaa. Sitoutuminen päätöksiin ja tehtyihin linjauksiin koettiin tyydyttäväksi.

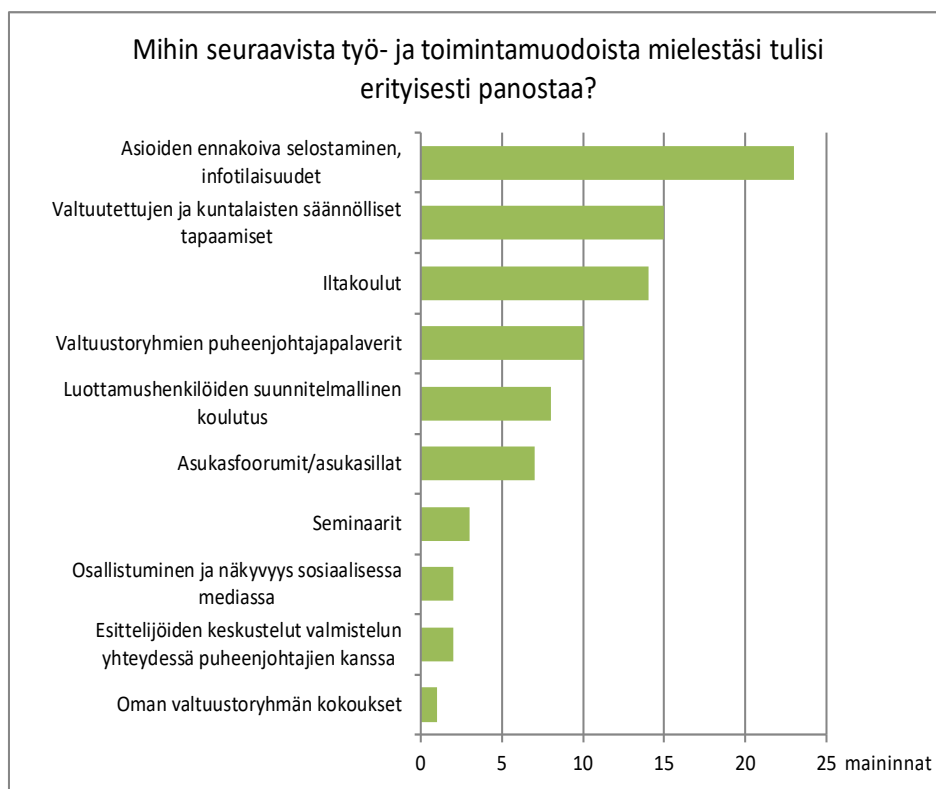
Kaavio 1 Valtuuston toimintakulttuuri

Kyselyyn vastanneiden valtuutettujen mielestä eri työ- ja toimintamuodoista tulisi panostaa erityisesti asioiden ennakoivaan selostamiseen eli infotilaisuuksiin. Toiseksi merkittävimäksi työmuodoksi nousivat valtuutettujen ja kuntalaisten säännölliset tapaamiset. Merkittävänä nähtiin myös iltakoulut ja valtuustoryhmien puheenjohtajapalaverit. Luotta-

mushenkilöiden suunnitelmalliseen koulutukseen tulisi panostaa kahdeksan vastaajan mielestä ja asukasfoorumeihin/asukasiltoihin seitsemän vastaajan mielestä. Kommenteissa oli mainittu, että toimikunnat olivat toimiva kokeilu kaupunkilaisten suuntaan. Myös Teams nähtiin toimivana yhteydenpitovälineenä.

Kaavio 2 Työ- ja toimintamuodot

Ideoita toimintakulttuurin parantamiseksi:

- ajankohtaisista ja valmisteltavista asioista tulisi tiedottaa enemmän ja etukäteen/nykyistä aikaisemmin (5 kpl) (esim. valtuustoinfot olisivat tarpeen ennen kokouksia iltakoulujen lisäksi)
- valmisteluun tehokkuutta, paneutumista, huolellisuutta ja riittävästi aikaa (3 kpl)
- valtuutettujen perehtyminen asioihin (3 kpl)
- puheenvuorojen pituuden sovitusta kestosta on pidettävä kiinni (2 kpl)
- avoimuutta ja kunnioitusta kaikkien osapuolten kesken
- aloitteet viipyvät liian kauan käsittelyissä
- päätösten täytäntöönpanon nopeuttaminen
- päätöksiin sitoutumista parannettava ja avattava uusille valtuutetuille mitä kukin päätös tarkoittaa
- päätöksiin selkeämmät vaihtoehdot päätöksen pohjaksi

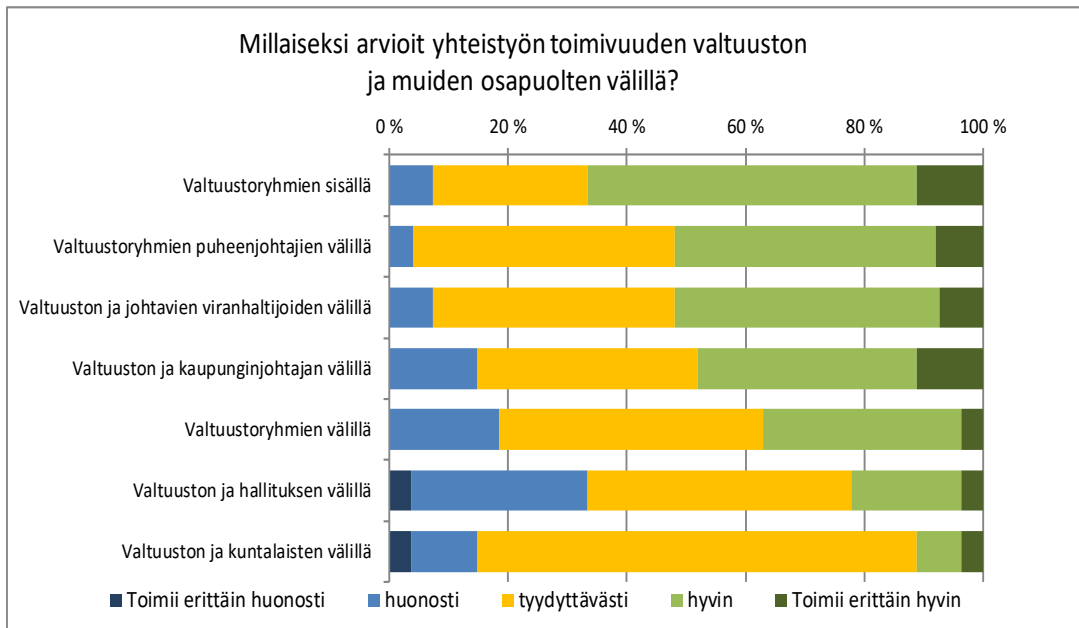
- strategiaan ja yhteisiin suuntimoihin sitoutumisessa parannettavaa
- strategian pitäisi ohjata päätöksiä nykyistä voimakkaammin
- selkeä argumentointi ja monipuoliset mittarit kehittämiskohteita
- ryhmissä sitouduttava yhteisiin esityksiin (liikaa sooloilua)
- oman puolueen etu menee pääsääntöisesti kuntalaisten edun edelle (valtapoliitikkojen asenne haastava korjata)
- tarkat pelisäännöt kokouksen läpiviemiseen (omat kamerat kiellättävä)
- asiattomaan kielenkäyttöön puututtava
- jätetään turhat äänestämiset pois

2. YHTEISTYÖN TOIMIVUUS

Kyselyyn vastanneet valtuutetut arvioivat, että yhteistyö valtuustoryhmien sisällä toimii hyvin. Yli puolet vastaajista koki, että yhteistyö valtuustoryhmien puheenjohtajien välillä sekä valtuuston

ja johtavien viranhaltijoiden välillä toimii hyvin. Yhteistyössä on parantamisen varaa valtuuston ja hallituksen välillä sekä erityisesti valtuuston ja kuntalaisten välillä.

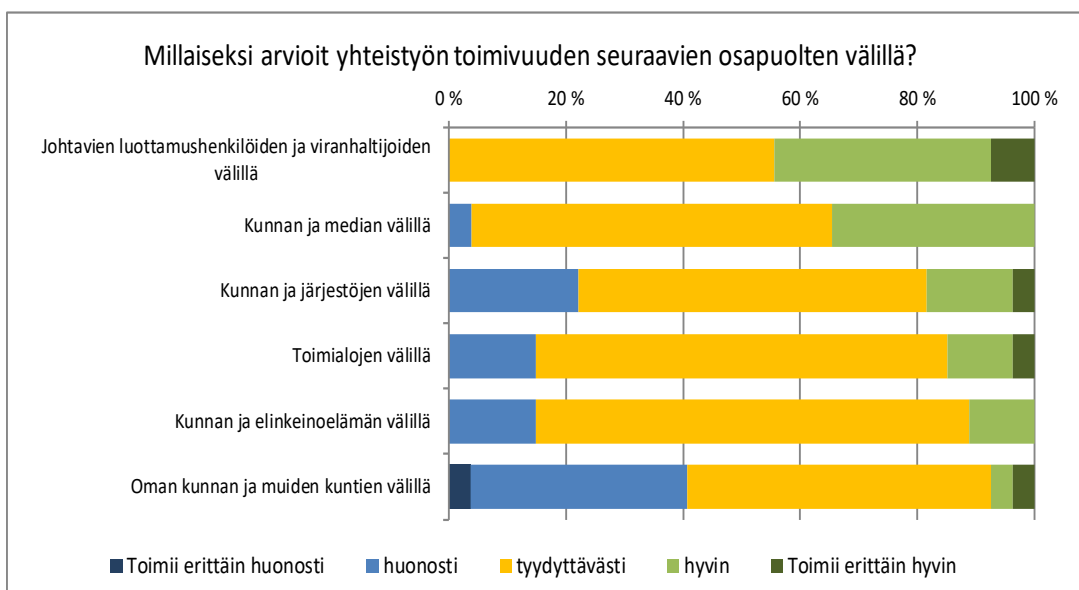
Kaavio 3 Yhteistyön toimivuus valtuuston ja muiden osapuolten välillä

Hieman alle puolet vastaajista arvioi, että yhteistyö johtavien luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden välillä toimii hyvin. Toiseksi parhaiten yhteistyön nähtiin toimivan kunnan ja media välillä. Paranta-

misen varaa yhteistyössä nähtiin kunnan ja elinkeinoelämän välillä, toimialojen välillä sekä kunnan ja järjestöjen välillä. Kaikkein heikoimmaksi arvioitiin kaupungin yhteistyö muiden kuntien kanssa.

Kaavio 4 Kunnan yhteistyön toimivuus

Ideoita yhteistyön parantamiseksi:

- lisää avoimuutta ja avointa keskustelua (5 kpl)
- lisää arvostusta toisia kohtaan (3 kpl)
- enemmän henkilökohtaisia kohtaamisia ja yhteisiä tapaamisia (2 kpl)
- yhteistyötä yrittäjien ja elinkeinoelämän kanssa parannettava (2 kpl)
- lisää valtuuston ja kuntalaisten välistä yhteistyötä (2 kpl)
- valmistelija on yhteydessä päättäjiin ja esim. aloitteen tekijään (2 kpl)
- kuullaan jo valmisteluvaiheessa eri sidosryhmiä (esim. nuoret, opiskelijat, eläkeläiset)
- lisää yhteistyötä valtuustoryhmien välille
- muistutetaan käyttäytymisestä valtuustossa ja toisten mielipiteiden kunnioittamisesta
- ymmärretään, että yhteistyö on kaikille hyväksi

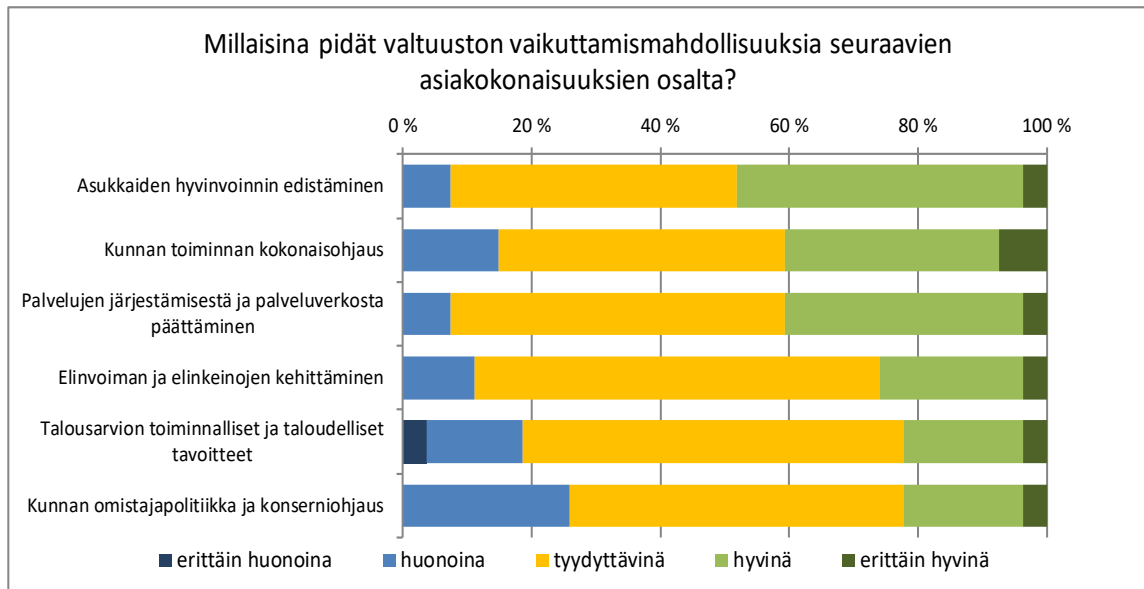
- valtuutetuille kerrattava valtuuston rooli
- kuntaliitosta pidettävä puheissa mukana
- kuntayhteistyön kehittäminen monialaisesti
- yhteistyössä parantamisen varaa joka osa-alueella
- yhteistyön pitäisi olla suunniteltua ja systemaattista
- organisaatiouudistus toivottavasti parantaa toimialojen välistä yhteistyötä
- ylimmät virkamiehet ohjaavat liikaa päätöksentekoa ja hallituksessa päätetään asioita keskustelematta kaikkien valtuustoryhmien kanssa (tasavoinen päätöksenteko ei toteudu)
- lautakunnat elävät liikaa omaa elämää suhteessa valtuustoon
- huolellinen valmistelu ja tiedottaminen
- virkamiehet reagoivat hitaasti päätöksiin (päätöksistä tiedottaminen)

3. VALTUUSTON VAIKUTTAMISMAHDOLLISUUDET

Lähes puolet (48 %) vastaajista oli sitä mieltä, että valtuuston vaikuttamismahdollisuudet asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseen ovat hyvät. Noin 41 prosenttia vastaajista piti vaikuttamismahdollisuuksia kunnan toiminnan kokonaisuuhjaukseen ja palvelujen järjestämisestä ja palveluverkosta päättämiseen

hyvinä. Hieman huonompina nähtiin mahdollisuudet vaikuttaa elinvoiman ja elinkeinojen edistämiseen ja talousarvion toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin. Valtuuston vaikuttamismahdollisuuksia kunnan omistajapolitiikkaan ja konserniohjaukseen pidettiin huonoimpana.

Kaavio 5 Vaikuttamismahdollisuudet asiakokonaisuuksien osalta

Ideoita valtuuston vaikuttamismahdollisuuksien parantamiseksi:

- tietoa laajemmin valtuutetuille / avoimempi tiedottaminen mm. yhtiöiden suhteen (2 kpl)
- strategia tutuksi / viranhaltijat, työntekijät ja luottamushenkilöt pitäisi saada sitoutumaan päätettyyn strategiaan ja tehtyihin päätöksiin (2 kpl)
- pitäisi korostaa valtuuston roolia ja valtaa, muistuttaa valtuuston merkityksestä
- valtuusto on korkein päättävä elin ja sen on näytävä toiminnassa
- paremmat mittarit

- rahan riittämättömyys vaikuttaa kaikkeen, uudelleen organisointi
- talouden reunaehdot muistettava
- osaoptimointi pitäisi saada loppumaan
- konserniohjaustoiminnan selvitys ja toiminta saatava demokraattisesti toimivaksi
- talousarvion toiminnallisiin tavoitteisiin sitouduttava
- talousarvio ja veroprosentti pitäisi päättää samassa kokouksessa

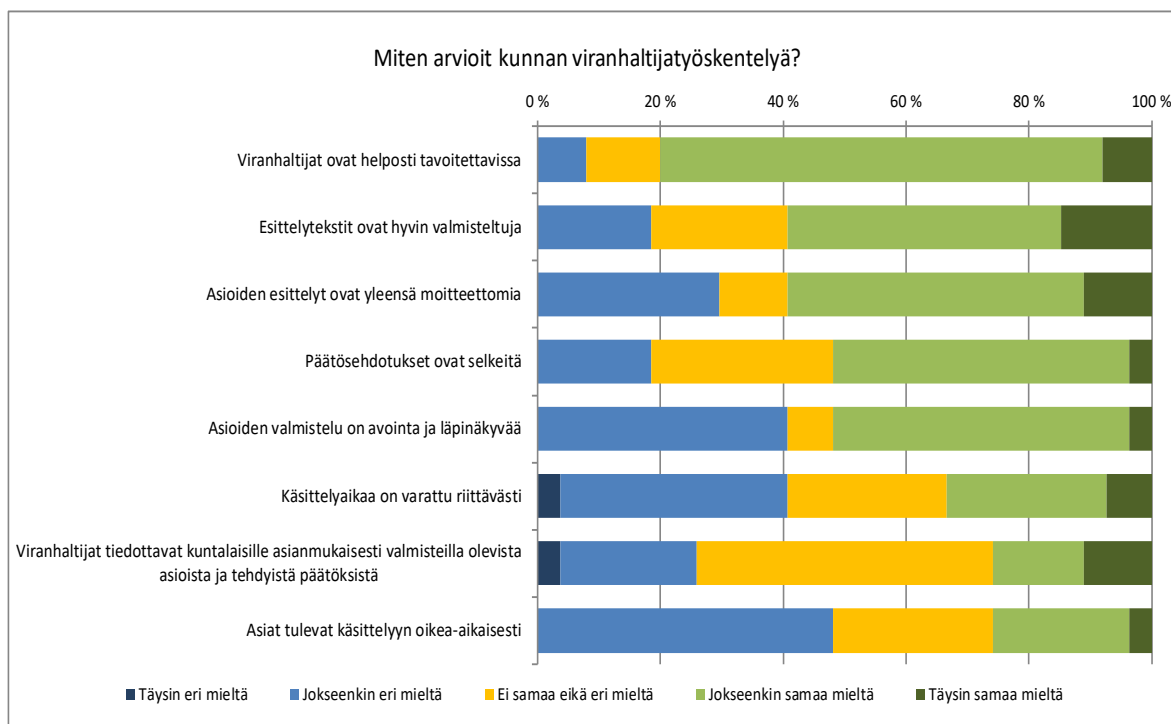

4. VIRANHALTIJATYÖSKENTELY

Enemmistö (80 %) kyselyyn vastanneista valtuute-
tuista oli sitä mieltä, että viranhaltijat ovat helposti
tavoitettavissa. Yli puolet (59 %) valtuutetuista piti
esittelytekstejä hyvin valmisteltuina ja asioiden
esittelyitä yleensä moitteettomina. Asioiden ei sen

sijaan nähty tulevan käsittelyyn oikea-aikaisesti.
Parantamisen varaa nähtiin myös viranhaltijoiden
tiedottamisessa kuntalaisille. Lisäksi tulee kiinnittää
huomiota siihen, että käsittelyaikaa varataan riittä-
västi.

Kaavio 6 Viranhaltijatyöskentely

Ideoita viranhaltijatyöskentelyn parantamiseksi:

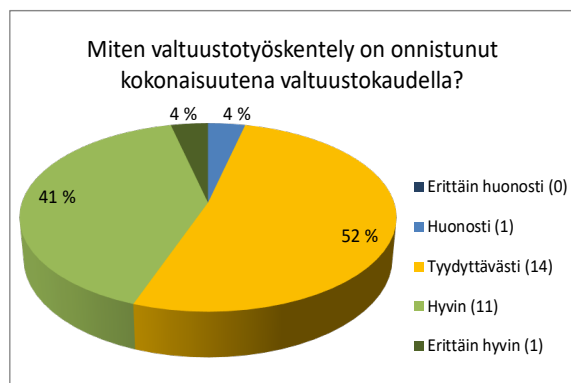
- viranhaltijoiden osaaminen tehtävien tasalle ja osaamisen päivittäminen / asiantuntijuus (2 kpl)
- aloitteisiin tulisi vastata nopeammin ja tarkemmin
- uudelleen organisointi ja selkeät vastualueet
- poikkihallinnollisesti asiat esille
- viranhaltijoiden kautta linjan tulee sitoutua tehtäviinsä
- avoimuus, rehellisyys

- viranhaltijoiden tavoitettavuus (joitakin ei saa kiinni puhelimella eikä sähköpostilla)
- pitäisi aistia arkea
- "Asioiden valmistelussa on ollut tällä valtuustokaudella paljon huomautettavaa, asioita on tuotu kiireellä "pakko päättää heti" - ajatuksella ja kokoukset ovat olleet sekavia ja päätöksenteko takkuillut. Tämä koskee myös muita toimielimiä kuin valtuustoa."

5. Kokonaisarvioita valtuustokaudesta

Kyselyyn vastanneista valtuutetuista 52 % oli sitä mieltä, että valtuustotyöskentely on onnistunut kokonaisuutena valtuustokaudella tyydyttävästi. Vastaajista 41 % arvioi valtuustotyöskentelyn onnistuneen hyvin. Yhden vastaajan mielestä valtuustotyöskentely on onnistunut erittäin hyvin ja yhden vastaajan mielestä huonosti.

Kaavio 7 Valtuustotyöskentelyn kokonaisarviointi

Valtuusto on onnistunut hyvin seuraavissa tehtävissä tai osa-alueilla:

- päiväkotitilanne / päiväkotihanke / varhaiskasvatuksen priorisointi / varhaiskasvatus (4 kpl)
- kouluverkkopäätös / kouluverkkosuunnittelu / ei nieltä kouluverkkoa työryhmän esittämällä tavalla (4 kpl)
- Vihreä Kemi / ympäristöasiat ja ISO standardi (3 kpl)
- kaavoitus (2 kpl)
- uusi terveyskeskus / terveyskeskuksen keskittäminen (2 kpl)
- jokseenkin hyvä työrauha ja ilmapiiri / ei kinasteleja ja riitoja, toisten arvostaminen (2 kpl)
- suuret tulevaisuuden linjavedot on saatu pääsääntöisesti yhteisymmärryksessä sovittua
- onnistuttu pitämään palvelut asukkaille hyvällä tasolla, koulupalvelut kaikille lapsille hyvin järjestettyinä

- hyvä puheenjohtaja
- hyvän kaupunginjohtajan valinta
- markkinointi
- kaupungin ilmeen kohottaminen
- kaupunkiympäristön kehittäminen
- koronan hoito
- toimikuntakokeilu
- osallistava budjetointi
- digiloikka/Teams
- tasa-arvo
- tiedottamisen kehittäminen
- uskallettu olla eri mieltä johtavien viranhaltijoiden valmistelusta
- kohtuullisen pituiset kokoukset
- arjen sujuvuus
- tekninen sektori
- Mehiläinen Länsi-Pohja -sopimus

Valtuusto on epäonnistunut seuraavissa asioissa:

- talous, talouden tasapainottaminen kesken (5 kpl)
- sosiaali- ja terveydenhuollon ratkaisut / terveyspalveluiden kokonaisulkoistus oli suuri virhe / mehiläispäätös / Länsi-Pohjan sairaanhoitosopimuksen kuntoon saaminen (4 kpl)
- kouluverkko / kouluverkko kesken (3 kpl)
- kuntayhteistyön rakentaminen seutukunnassa / yhteistyö muun Lapin kanssa (3 kpl)
- hoivatyö / vanhustenhoito ja kotihoito / vanhusenhoidon kokonaishallinta (3 kpl)
- sosiaalimenojen kokonaishallinta / sosiaalipuolen budjettien ylitykset (2 kpl)
- konsernijohto / kuntakonsernin hallinta, esim. ylimitoidetut matkailuinvestoinnit (2 kpl)
- toimintojen rakenteiden kehittäminen, kaupungilla henkilöstöä enemmän kuin vastaavissa kaupungeissa / kunnan henkilöstömäärä ei vähentynyt vaikka väki vähentyi (2 kpl)
- kulttuuritoiminta (lähinnä teatteri) vastaamaan tämän kokoisen kaupungin tarpeita / teatterin ja kaupunginorkesterin rakenteiden kehitys (2 kpl)
- vaikutusarviointi päätöksenteossa ja budjetoinnissa
- ennakoivat toimitilapäätökset (investoinnit ja yläpito)
- työllisyyskysymykset
- asukasluvun lasku, heikko syntyvyys
- uusia työpaikkoja ei ole syntynyt
- rumien rakennusten purkaminen
- nuorisotyön tilakysymys
- epäkunnioittavan käytöksen kitkeminen
- ei ole uskallettu puuttua joidenkin virkamiesten osaamattomuuteen ja ylimielisyyteen
- aloitteet ovat uusia tilauksia ja niihin ei aina ole osoittaa resursseja
- vaikea päättää asioita, joita ei ole kunnolla valmisteltu (turhia äänestyksiä ja sekavia tilanteita)
- talousasioita käsitellään harvoin eikä niistä käydä keskustelua, talouden analysointia pitää olla aina kun esitellään talousarvion toteutumista

6. NÄKEMYKSIÄ TULEVAAN VALTUUSTOKAUTEEN

Mihin asioihin seuraavan valtuuston tulisi erityisesti paneutua?

- talouden kuntoon saattaminen / talouden tasapainottaminen / säästöohjelmien läpivienti / holistisempi talousajattelu / talouden sopeuttamiseen vastaamaan 20 000 asukkaan kuntaa ja sen palveluita / tarkka arvio mihin kaupungilla on varaa / Veitsiluodon tehtaan sulkemisen vaikutus talouteen (12 kpl)
- töitä kaupunkilaisille / työllisyys / Veitsiluodon lakkautus lisää työttömien määrää: paneutuminen siihen, että Kemiin saataisiin lisää työpaikkoja ja investointeja / korvaavat työpaikat ja valtion tukitoimenpiteiden täysimääräinen hyödyntäminen (4 kpl)
- kuntien välinen yhteistyö / kuntaliitokset (3 kpl)
- kouluverkkoratkaisu pikaisesti / kouluverkko kuntoon (2 kpl)
- sosiaalipuolen ylityksiin ratkaisut / sosiaalimenojen yksilöinti, miten hoidetaan päihdeongelmaiset (2 kpl)
- kuntalaisten osallistaminen (2 kpl)
- toimenpiteet, jotka lopettavat muuttotappion
- lisää yritysystävällisyyttä
- teatterille ratkaisu (aluetatteri-malli)
- Kemi ei yksin pysty jatkamaan kaupunginorkesteria
- organisaatiomuutoksen rohkea läpivienti

- Länskän, Lappian ja Lapin amk:n toimintojen säilyminen/ lisääntyminen
- "Veitsiluodon tehtaan loppuminen kriisiyttää kunnan talouden lisäksi monen kuntalaisen elämän. Valtuuston tulee huolehtia, että palveluista leikkaaminen ei kriisiytä ihmisten elämää lisää."
- kattava palvelurakenne ja erityisesti lasten liikunta- ja harrastustoiminta
- kulttuuripalvelujen ja asukkaiden luovuuden tukeminen yhteisön kehittämisessä
- investointien muunkin kuin velkaa lisäävän vaikutuksen ymmärtäminen
- laatumittarit
- valtuustoryhmien yhteistyö
- myönteisten näköalojen avaaminen 15 vuotta kestäneen kriisitietoisuuden lisäämisen sijaan
- johtavien virkamiesten valinta
- hyviä asioita hajautettava keskustan ulkopuolelle
- huolellisen valmistelun jälkeen asioiden päättäminen johdonmukaisesti ja hallitusti
- puuttuminen epäasiallisiin kommentteihin/puheenvuoroihin
- valtuutetun tulee sitoutua yhteisiin pelisääntöihin esim. puheenvuorojen pituus
- kunta on kuntalaisia varten (kunnan tehtävä)
- totuus aina esille

TALOUSPALVELUIDEN JULKAISUT VUONNA 2021

1/2021	Katsaus Kemin ja Kemi-Tornio-seudun kehitykseen 1/2021
2/2021	Toimintakertomus ja tilinpäätös 2020
3/2021	Katsaus Kemin ja Kemi-Tornio-seudun kehitykseen 2/2021
4/2021	Katsaus Kemin ja Kemi-Tornio-seudun kehitykseen 3/2021
5/2021	Katsaus Kemin ja Kemi-Tornio-seudun kehitykseen 4/2021
6/2021	Tilastollinen vuosikirja 2020
7/2021	Valtuustokauden 2017-2021 työn arviointi